

ALICE BOTEZ

Bianca Burța-Cernat*

BOTEZ, Alice (22. IX. 1914, Slatina – 26. X. 1985, București), prozatoare și eseistă. Fiică a Elenei (n. Ghițescu) și a lui Constantin Botez, primește la naștere prenumele Alisa (sub care va semna uneori în presa literară). La scurtă vreme după nașterea Alisei și după decesul tatălui, familia se mută la București, în cartierul Uranus, în casa bunicii maternelne. După bacalaureatul obținut la Liceul „Regina Maria” din Capitală (1932), se înscrie la Facultatea de Litere și Filosofie a Universității bucureștene (absolvită în 1938), preocupându-se în special de logică și de filosofie și frecventând cursurile profesorului Nae Ionescu, printre ai cărui studenți favoriți se numără. La îndemnul acestuia, ține – între 1937 și 1939 – un fel de jurnal, unde notația „confesivă” ocolește cu excesivă discreție întâmplările anodine ale cotidianului, spre a contura o realitate secundă, mai pură, țesută din însemnări poetice, din reflecții pe marginea unor teme precum căutarea unei „substanțe universale” și din transcrierea unor vise ori a unor trăiri cvasimistice. Neobișnuitul jurnal, intitulat *Cartea realităților fantastice*, va fi publicat abia în 2001, la șaisprezece ani de la moartea autoarei. Colegă cu Jeni Acterian la Facultatea de Litere și Filosofie, tânăra Alice Botez este înfățișată în *Jurnalul unei ființe greu de mulțumit* ca „un spirit foarte ciudat, puțin fantastic”, de o melancolie aproape maladivă, extrem de interiorizată, stângace și în permanentă defensivă, așezând între sine și ceilalți masca unei glacialități inhibante. Jeni Acterian îi reproșează că „nu știe să fie veselă din disperare”, că „are un fel de gravitate în public pe care lumea o ia drept pedantism”, că „n-are tentația vieții, n-o are sau (...) refuză s-o vadă, să și-o mărturisească”: „Nu știe fata asta să se trântescă pe o canapea, să fie nestăpânită și lucruri de felul acesta. Nu știe să fie intimă. Și asta este imposibil de suportat când te găsești în maximum posibil de intimitate spirituală”. Totuși, pentru „ființa greu de mulțumit”, Alice Botez, cu inteligența, luciditatea, cultura, hipersensibilitatea, și chiar cu aura-i de halucinantă, rămâne Prietena mult așteptată. Notațiile din jurnalul unui alt criterionist, Arșavir Acterian, pun în evidență, în paginile care se referă la Alice Botez – cea de dinainte de război, din anii de formare, dar și matura scriitoare postbelică –, profilul unei intelectuale a cărei biografie este traversată de o puțin obișnuită tensiune a Ideilor trăite, metabolizate, somatizate aproape. În cazul acestei scriitoare, viața Ideii pare să fi substituit – compensatoriu sau nu – viața pur și simplu. Biografia Alicei Botez, mai cu seamă după instaurarea comunismului, este aceea a unui om de o discreție

* Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu” al Academiei Române.

exemplară, care se resemnează să asiste, cu suverană detașare, la istoria ce se construiește, implacabil, sub ochii săi. După absolvirea studiilor universitare, cu o teză de logică filosofică despre Structură (din care a publicat ample secvențe în revista *Izvoare de Filosofie*, în 1942), Alice Botez devine asistent la Facultatea de Litere și Filosofie din București. Urma să plece în Germania, la începutul anilor '40, cu o bursă doctorală obținută prin bunăvoința lui Nae Ionescu; moartea magistrului (în 1940) și izbucnirea războiului pun însă capăt acestui proiect. De pe la mijlocul anilor '40 până în 1955, când este angajată ca bibliograf la Biblioteca Centrală de Stat, Alice Botez lucrează ca profesor de matematică și de fizică la o școală din comuna Comana. În 1953 se căsătorește cu ceramistul Constantin Bulat (1917–1975). Moare pe 26 octombrie 1985, în urma unui accident consemnat de Arșavir Acterian în *Jurnalul unui pseudofilosof*: „Probabil, așa cum obișnuia zilnic pe la ora 6 seara, A. (ținând pe Togo de lesă) s-a îndreptat spre ușă unde erau câteva trepte și câinele a smucit lesa grăbindu-se și a târât-o pe firava lui stăpână, care s-a împiedicat și a căzut pe scări, lovindu-se la cap. (...) O auzeam adesea spunând – când se plângea de povara ce-i este prezența săcâitoare a câinelui – că soțul ei Bulat, știind că va muri de pe urma unui reumatism necruțător, a ținut morțiș s-o înzestreze cu acest câine botezat Togo, împotriva dorinței ei, a refuzului ei. El – sârmanul – o făcuse din bune intenții, socotind că în felul acesta n-o lăsa pe Alice singură”.

Debutul absolut al Aliciei Botez este un scurt articol din 1937 (intitulat *Studentii despre Mircea Eliade*), publicat în revista „Vreamea”, gest de solidarizare cu Eliade, care fusese de curând îndepărtat, la solicitarea Ministerului Educației (în urma acuzelor de pornografie aduse *Domnișoarei Christina*), din funcția de „asistent onorific pe lângă conferința d-lui Nae Ionescu”. Scris în nota unui patetism reținut, articolul este o evocare a cursurilor ținute de Eliade la Facultatea de Litere și Filosofie. Între 1940 și 1942 semnează sporadic recenzii și cronici literare în „Vreamea”, suplinindu-l pe Pompiliu Constantinescu. Scrie, aici, despre Emil Botta, Ion Pillat, Mihail Sadoveanu, Nae Ionescu, Ionel Teodoreanu, C-tin Noica. Tot în paginile revistei „Vreamea” debutează și ca prozatoare, publicând (într-un număr din 1944) o nuvelă fantastică și ezoterică, *Asasinatul din pădurea Strâmbei Disperări*. În perioada postbelică, mai precis, în anii '70, va publica în *România literară* și în *Luceafărul* eseuri despre paradigmele romanului european, de la Dostoievski la Proust și mai apoi la Robbe Grillet, Michel Butor și Nathalie Sarraute. De un eclecticism spectaculos, apelând la argumente din sfera filosofiei sau a istoriei științelor, invocând teoriile einsteiniene despre relativitatea spațio-temporală, dar și discontinuitatea energiei teoretizată de Plank, geometriile neeuclidiene, psihologia funcțională și psihanaliza ori noile concepții vitaliste și integraliste ale biologiei, eseurile Aliciei Botez – fragmente, se pare, dintr-un foarte amplu studiu despre roman, din păcate pierdut – formulează ingenioase observații privitoare la metamorfozele prozei europene a secolului XX, cu insistență asupra unor mutații precum: relativizarea perspectivei narative, multiplicarea instanțelor naratoriale, discontinuitatea epicului, imposibilitatea de a reduce povestea la o acțiune liniară, desfășurată într-o unică dimensiune temporală. Pentru Alice Botez,

asemenea mutații ale discursului prozastic nu merg însă în direcția radicală a experimentelor *noului roman francez*. Într-un eseu despre criza romanului (publicat în *Luceafărul*, nr. 6/1969), scriitoarea polemizează cu Alain Robbe-Grillet, cu Michel Butor ori cu Nathalie Sarraute, arătând că romanul nu poate renunța complet nici la epic, nici la psihologie, nici la „semnificație”.

Războiul și, apoi, instaurarea regimului comunist, cele aproape două decenii de ingerință a ideologiei comuniste în literatură fac ca debutul editorial al Aliciei Botez să se producă târziu, în perioada „dezghețului”, cu romanul *Iarna Fimbul* (1968) – rămas pînă azi cea mai cunoscută carte a autoarei. Mitul nordic al „Iernii Fimbul” (echivalent cu Kali Yuga – a patra și ultima etapă din ciclul unei civilizații) îi servește scriitoarei ca pretext simbolic pentru construirea unei narațiuni parabolice a cărei notă definitivă este preferința pentru decorurile crepusculare și, în corelație, pentru reflecția asupra Istoriei în criză, asupra epocilor de decadentă. La un prim nivel, *Iarna Fimbul* este o cronică de familie desfășurată pe durata unui secol – de pe la mijlocul veacului al XIX-lea pînă la sfârșitul lui octombrie 1946 –, epicul urmând aici legile unei cronologii neliniare, derutante. Istoriile familiilor Duca, Vatarzi și Delasena se întretes într-o narațiune concepută capricios, printr-un permanent du-te-vino între prezent și trecut, și asumată de zece naratori diferiți, pluriperspectivismul fiind împins pînă la ultimele-i consecințe. O mare parte dintre criticii care au comentat romanul (de la Ov.S. Crohmălniceanu la Liviu Petrescu) au încercat să reconstituie aceste istorii de familie – altminteri, aproape imposibil de povestit – pe firul unei logici deterministe și al unei cronologii liniare. Simplificând prin repovestire romanul Aliciei Botez, exegeții l-au situat în descendența *Cicului Comăneștenilor* (al lui Duiliu Zamfirescu) și a romanelor Hortensiei Papadat-Bengescu din *Ciclu Halippilor*, sugerând totodată că eventuala dificultate a construcției narative a *Iernii Fimbul* ar fi efectul unui artificiu tehnic bazat pe simpla permutare a secvențelor epice. O paranteză metatextuală asumată, în contrast cu restul capitolelor, de un narator omniscient devoalează însă intenții ironic-subversive: „Cronica familiei este o carte groasă, cu scoarțe înnegrite și pătate pe la colțuri de ceara lumânărilor care s-au topit la veghea nopților. E făcută din fragmente, scrisă de mâini diferite, alternând cu locuri goale, pagini nescrise ale evenimentelor nepovestite, dar întâmplate, petrecute și neștiute – sau numai indicibile – dăinuind doar în hârtia întunecată, murdară, urmă fragilă a timpului trecut de-a lungul a patru sute de ani și mai bine. Dacă încerci să reconstitui istoria familiei, este ca și cum te-ai rătăci într-un labirint de oglinzi în care n-ai mai putea deosebi persoanele reale de imaginile lor proiectate într-un spațiu virtual, unde zadarnic încerci să le atingi”. Imaginea labirintului circumscrie autoreferențial structura *Iernii Fimbul*. Modernist prin orchestrarea unui flux al conștiinței – după un model furnizat de frecventarea unor prozatori ca Faulkner, Joyce, Virginia Woolf, Henry James, Huxley sau Durrell –, romanul este totodată, prin substanțiala-i dimensiune autoreferențială, meta- și intertextuală, un experiment atipic pentru proza românească de la sfârșitul anilor '60, articulând printre rânduri

consecvente interogații privind raportul dintre discurs și adevărul faptic, disimetria dintre referent și semnul scriptural, limita dintre adevărul istoric și verosimilul ficțional.

„Cronici de familie” atipice sunt și romanele *Pădurea și trei zile* (1970) și *Eclipsa* (1979). Artificiul epic al însemnărilor disparate, al documentelor de familie, o serie întreagă de procedee metatextuale organizează, ca și în *Iarna Fimbul*, narațiunea. Pagini cu aparență de proză tradițională alternează cu pagini scrise în maniera *noului roman francez*. Tema vinovăției, a damnării și a ispășirii – cu subtemele obsedante: incestul și disoluția familiei – și, pe de altă parte, tema războiului, înțeles ca suspendare a timpului, ca violentă proiectare în mit, unesc într-un triptic *Iarna Fimbul*, *Pădurea și trei zile* și *Eclipsa*. Roman parabolic, inițiativ și livresc, *Eclipsa* imaginează o istorie cu ecouri din Dostoievski, derulată în atmosfera gotică a unui burg transilvan. Burgul cu pricina, adăpostind o comunitate organizată după legile unei grupări oculte, se aseamănă întrucâtva cu Mănăstirea Melk din binecunoscutul roman al lui Eco. (Cele două cărți apar, de altfel, cam în aceeași perioadă; *Numele trandafirului*, în 1980.)

Cărților deja amintite li se adaugă – în ansamblul unui proiect prozastic coerent – un fals poem dramatic cu tramă istorică, *Dioptrile sau Dialog la zidul caucazian* (1975) și romanul *Emisfera de dor* (1979). Experiment literar, *Dioptrile...* este dificil de încadrat într-un gen și într-o formulă; canavaua dramatică și tema istorică sunt mai mult aparențe. Presupusa piesă de teatru precedată de un eseu pe tema oglinzii este mai degrabă un colocviu, un „banchet” (în sens platonician), evocând tradiția intelectuală a dialogurilor Antichității. Participarea prințului Dimitrie Cantemir la campania caucaziană din 1722 inițiată de țarul Petru I se vedește a fi un simplu pretext pentru o *mise en scène* a spectacolului unei gândiri baroce. Ca de obicei, pe Alice Botez o preocupă nu atât evenimentul în sine – întâmplat sau imaginat –, cât perspectivele multiple asupra evenimentului, glosa livrescă prilejuită de acesta, istoria în aspectul ei controversabil de „ficțiune”. *Emisfera de dor*, carte considerată de comentatori (printre ei, Nicolae Manolescu) roman istoric având ca subiect constituirea unei legende a invincibilității dacice, este un dialog intertextual cu *Memoriile lui Hadrian*, cartea lui Marguerite Yourcenar. Schimbând ceea ce este de schimbat, și *Dioptrile...* și *Emisfera de dor* se structurează în jurul unui concept similar aceluia, de mai târziu, al Lindei Hutcheon: „metaficțiunea istoriografică”.

Personajele Alicei Botez reflectă eclectismul scriitoarei înseși. În funcție de perspectiva din care le privești, acestea par a veni fie dinspre Dostoievski, fie dinspre Alain Robbe-Grillet, fie dinspre Hoffman, Poe ori dinspre Borges. Sunt, la diferite niveluri, personaje într-o proză introspectivă, într-una cvasifantastică (ori măcar fantasmatică) ori într-o proză mistico-parabolică, discret subversivă. Cărturarul, cronicarul, războinicul, călăul, ceasornicarul, orfevrierul, femeia fatală, nebunul, muzicianul, pictorul, circurul, antreprenorul de pompe funebre, judecătorul, alchimistul, preotul, anarhistul ș.a. participă la evenimente cu multe straturi de semnificație de la un nivel simili-realist la unul mistic, magic ori autoreferențial. Toți acești eroi trec dintr-o carte a autoarei în alta, sub nume și sub

înfățișări diferite, evoluând într-un spațiu saturat de simboluri, jalonat deopotrivă de imagini ale Centrului (castelul, hanul, izolat, muzeul, cetatea, turnul, insula, cercul, scena, piața publică etc.) și ale des-centrării (labirintul, pădurea, oglinda, spațiul deschis al visului). Istoriile din cărțile Alicei Botez se desfășoară într-un fel de „spațiu-timp” care conjugă succesiunea și simultaneitatea, muzica și imaginea picturală.

Ultimul volum antum al Alicei Botez, *Insula albă* (1984) reunește o serie de povestiri insolite, cu armătură livrescă și cu subtext alchimic, în acord cu strategia narativă a cărților anterioare. Postum, va mai apărea falsul jurnal intitulat *Cartea realităților fantastice* (2001).

Exegeza a asemănat-o insistent pe Alice Botez cu Hortensia Papadat-Bengescu, situând-o fără mari ezitări în categoria autoarelor interesate de investigația psihologică, de conturarea unor tipologii umane, de microcosmosul social. „În plan romanesc descendența din Hortensia Papadat-Bengescu e aproape fatală, ba chiar s-ar putea vorbi de Sorana Gurian, Lucia Demetrius etc.” – notează Sorin Alexandrescu la apariția *Iernii Fimbul*. În realitate, nu se poate vorbi de o înrudire între cele două scriitoare sau, într-un cerc mai larg, între Alice Botez și exponențele interbelice ale „sufletului feminin”. Pe Hortensia Papadat-Bengescu autoarea *Eclipsei* a citit-o târziu și în niciun caz în cheie psihologistă (amănunt despre care mărturisește un prea puțin cunoscut eseu publicat de Alice Botez în revista „Luceafărul”, în numărul din 22 noiembrie 1969, *Metaforă și cunoaștere în proza Hortensiei Papadat-Bengescu*). Cât despre lirismul reproșat nu o dată scriitoarei, acesta nu este, cum s-a spus, expresia sentimentalismului și a reveriei „feminine”, ci un lirism de factură cerebrală, epurat de excesele unei afectivități opace. Proza intens-intelectuală a Alicei Botez topește reflecția savantă în plasma unor intuiții cvasipoetice privitoare la structura labirintică a universului accesibil umanului, la „Substanța” deopotrivă reală și fantasmatică a acestuia. Este o proză a discursului polifonic, bazat pe jocul infinit al perspectivelor, pe fragmentarismul de tip *puzzle*, pe intertext și autoreferențialitate, dar și o proză ce își asumă ipostaza reflexivă ca pe o opțiune pentru o scriitură-trăire *autentică*, în buna tradiție a existențialismului interbelic redimensionat sub zodia experimentului.

Alice Botez a propus și propune cititorului o experiență mult mai amplă decât o simplă experiență de lectură. Cărțile sale nu se pot citi rapid și nici nu oferă satisfacții imediate. Prin cele cinci cărți ale sale, Alice Botez a construit tot atâtea trepte ale unei inițieri într-o „artă” a lecturii. (...)

Fiecare capitol are o funcție bine precizată, fiecare personaj constituie o referință specială, fiecare frază este o aluzie sau un avertisment. Un univers epic cu atât mai ordonat și mai riguros cu cât este mai preocupat de „dezordinea” din univers, din familie, din individ. O mare ordine universală alcătuită din șiruri întregi de biografii și evenimente deopotrivă haotice și contradictorii, adesea tragice – acesta ar putea fi considerat cadrul mai larg, rama tabloului în care sunt fixate rând pe rând „scene” de familie, portrete, peisaje tumultuoase sau grupuri sociale în acțiune. Un univers straniu și copleșitor prin cantitatea de informație

cuprinsă – dar fascinant prin felul în care atribuie acestor informații un caracter epic extrem de pur. Alice Botez reușește în chip aproape miraculos, cu o siguranță rar întâlnită, să intuiască „sângele” viu al fiecărei date istorice, al oricărei informații, pe care să-l transfere apoi, inspirat, unor considerații filosofice. Această permanentă echilibrare – scriitoarea pare că „ia” din seducția pitorescului pentru a o da raționamentului, „tezei” – conferă o anumită egalitate scrisului său. Ar fi greu de spus, de aceea, care dintre cărțile sale este cea mai bună, pentru că imediat ce am opta pentru una le-am regreta pe celelalte. Deși critica și-a exprimat preferința pentru unele romane (**Iarna Fimbul** și **Eclipsa**, îndeosebi), aceste opțiuni par, după lectura întregii opere a autoarei, destul de arbitrare. Există o egalitate de tensiune la Alice Botez, în sensul cel mai fericit pentru literatură. Prozatoarea nu a adunat ce a avut mai bun într-o carte pentru a le scrie din resturi pe celelalte. Ea a refăcut, de cinci ori – editorial – aceeași istorie, pe care, asemeni unor eroi ai săi, și-a dorit-o exhaustivă. O istorie de idei privind Istoria, o adevărată „bancă” de gânduri. Opera sa poate fi înțeleasă și ca un etern „divan al înțeleptului cu lumea”, un divan în care, însă, judecata se completează cu plăcerea, împinsă până la senzualitate, de a analiza toate aspectele, toate laturile procesului. (Tia Șerbănescu)

SCRIERI: *Iarna Fimbul*, București, 1968; *Pădurea și trei zile, Varianta scenelor*, București, 1970; *Dioptrele sau Dialog la zidul caucazian*, București, 1975; *Emisfera de dor*, București, 1979; *Eclipsa*, București, 1979, *Insula albă*, București, 1984; *Cartea realităților fantastice*. Jurnal, București, 2001.

Repere bibliografice: Sorin Alexandrescu, *Foșnetul timpului*, „Luceafărul”, 1968, nr. 51, p. 6; Valeriu Cristea, *Alice Botez*, „*Iarna Fimbul*”, „Gazeta literară”, 1968, nr. 15, p. 2; Ov.S. Crohmălniceanu, *Alice Botez*, „*Iarna Fimbul*”, „Viața românească”, 1968, nr. 11, p. 87–90; Iliana Grigorovici, *Alice Botez*, „*Iarna Fimbul*”, „Ramuri”, 1968, nr. 9, p. 81–82; Florin Manolescu, *Alice Botez*, „*Iarna Fimbul*”, „Luceafărul”, 1968, nr. 32, p. 6; Val. C. Nestianu, *Alice Botez*, „*Iarna Fimbul*”, „Iașul literar”, 1968, nr. 9, pp. 81–82; Adrian Angheliescu, *Alice Botez*, „*Iarna Fimbul*”, „România literară”, 1969, nr. 19, p. 13 (reluat în *Creație și viață*, București, 1978, p. 291–299); Virgil Ardeleanu, *Alice Botez*, „*Iarna Fimbul*”, „Steaua”, 1969, nr. 4, pp. 84–87 (reluat în „*A urî*”, „*a iubi*”. *Puncte de reper în proza actuală*, Cluj, 1971, p. 125–129); Voicu Bugariu, *Alice Botez*, „*Iarna Fimbul*”, „Iașul literar”, 1969, nr. 4, p. 85; S. Damian, *Alice Botez*, „*Iarna Fimbul*”, „România literară”, 1969, nr. 7, p. 9 (reluat în *Intrarea în castel*, 1970); Cornel Ungureanu, *Două romane: Mircea Ciobanu, „Martorii”, și Alice Botez, „Iarna Fimbul”*, „Orizont”, 1969, nr. 1, p. 76–79; Mircea Iorgulescu, *Alice Botez*, „*Pădurea și trei zile*”, „România literară”, 1970, nr. 40, p. 14; Valentin Tașcu, *Alice Botez*, „*Pădurea și trei zile*”, „Tribuna”, 1971, nr. 7, p. 3; Alexandra Roceric, *Imposibila certitudine (sau despre proza Aliciei Botez)*, „România literară”, 1972, nr. 19, p. 4–5; Liviu Petrescu, *Scriitori*

români și străini, 1973, p. 114–115; C. Isac, *Alice Botez*, „Dioptrele”, „Ateneu”, 1975, nr. 4, p. 15; Nicolae Manolescu, *Dialoguri – Alice Botez*, „Dioptrele”, „România literară”, 1975, nr. 50, p. 9; Mihai Sin, *Dialog cu Alice Botez*, „Vatra”, 1975, nr. 7, p. 10, 11; Octavian Soviany, *Alice Botez*, „Dioptrele”, „Echinoc”, 1976, nr. 4, p. 9; Dana Dumitriu, *Autenticitatea evocării istorice*, „România literară”, 1977, nr. 17, p. 10; Dana Dumitriu, *Cronica lui Azarias*, „România literară”, 1979, nr. 52, p. 11; Nicolae Manolescu, „Un subiect atât de actual, atât de bogat”, „România literară”, 1979, nr. 33, p. 9; Mircea Muthu, *La marginea geometriei*, Cluj, 1979, p. 155–159; Ioana Rauschan, *Alice Botez și structurile literare moderne*, „Orizont”, 1979, nr. 10, p. 3; Artur Silvestri, *Alice Botez*, „Emisfera de dor”, „Luceafărul”, 1979, nr. 45, p. 6; Vasile Chifor, *Alice Botez*, „Emisfera de dor”, „Steaua”, 1980, nr. 2, p. 56; Radu Ciobanu, *Alice Botez*, „Emisfera de dor”, „Transilvania”, 1980, nr. 1, p. 40; Anton Cosma, *Ipostazele romanului istoric*, „Vatra”, 1980, nr. 5, p. 10; Ilie Guțan, *Fascinația legendei*, „Viața românească”, 1980, nr. 2, p. 87–89; Vasile Popovici, *Forma labirintului*, „Luceafărul”, 1980, nr. 37, p. 3; M. Ungheanu, *Alice Botez*, „Emisfera de dor”, 1980, nr. 4, p. 2; Cornel Ungureanu, *Romanul cercetării*, „România literară”, 1981, nr. 4; Mariana Brăescu, *Oprind în loc vremea gloriei*, „Luceafărul”, 1984, nr. 38, p. 7; Dana Dumitriu, *Subtilitatea suverană*, „România literară”, 1984, nr. 39, p. 9; Ion Bogdan Lefter, *Opt povestiri retrospective*, „România literară”, 1985, nr. 24, p. 11; Florea Firan, *Profiluri și structuri literare...*, 1986, p. 122–123; Ioana Rauschan, *Alice Botez sau întâlnirea amânată*, „Orizont”, 1986, nr. 30, p. 7; Artur Silvestri, *Realism magic european*, „Luceafărul”, 1986, nr. 10, p. 3; Tia Șerbănescu, *Alice Botez în țara simbolurilor*, „România literară”, 1986, nr. 51, p. 5; Liana Cozea, *Prozatoare ale literaturii române moderne*, Oradea, 1994, p. 25–81; Monica Lovinescu, *Unde scurte*, III, p. 141–144; Dumitru Micu, *Istoria literaturii române. De la creația populară la postmodernism*, 2000, p. 549–551; Alina Nițu, *Alice Botez*, „Caiete critice”, 2000, nr. 9–12.

Résumé

Cet article cherche à esquisser le profil d’une écrivaine insuffisamment lue aujourd’hui, Alice Botez, en – d’une manière indirecte – plaide pour la redécouverte de celle-ci. Intélectuelle appartenant à «la jeune génération» existentialiste de l’entre deux guerres, appréciée par Nae Ionescu et Mircea Eliade, s’intéressant aux multiples domaines de l’esprit – à partir de la littérature et de la théorie du roman moderne jusqu’à la philosophie, la logique mathématique ou bien à l’histoire des sciences –, auteur livresque, séduite par la prose expérimentale, à la suite du *nouveau roman français*, exerçant en même temps la métafiction ample et organisée d’une manière complexe, Alice Botez a eu l’infortune d’un début tardif, dans un contexte défavorable à ce type d’écriture.

Mots-clés: La théorie du roman, la prose expérimentale, la métafiction, le *nouveau roman français*, l’existentialisme.